

**UCHWAŁA NR LXXXI/703/2024
RADY MIEJSKIEJ W PLESZEWIE**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2023 r., poz. 40 ze zmianami) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zmianami) Rada Miejska w Pleszewie uchwała, co następuje:

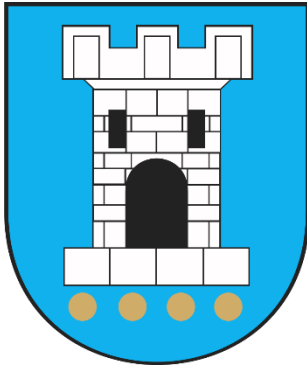
§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2024-2026, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Pleszew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Pleszewie

Adela Grala-Kaluźna

Załącznik do uchwały Nr LXXXI/703/2024
Rady Miejskiej w Pleszewie
z dnia 29 lutego 2024 r.

CWS Centrum
Usług Społecznych
w Pleszewie

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2024 – 2026

opracowanie i skład:

Dominika Frencel – dyrektor Centrum Usług Społecznych w Pleszewie
Marlena Kopaczewska – Organizator Pomocy Społecznej
Hanna Szymaniak – pracownik socjalny

źródła danych:

Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie,
jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Pleszew
oraz Powiatu Pleszewskiego,
Centrum Usług Społecznych w Pleszewie,
Sąd Rejonowy w Pleszewie,
Główny Urząd Statystyczny,
Narodowy Spis Powszechny.

Pleszew, luty 2024 r.

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna.....	4
3. Diagnoza	4
3.1. Ogólne dane demograficzne.....	4
3.2. Bezrobocie	5
3.3. Sąd Rodzinny	6
3.4. Piecza zastępcza	8
3.5. Zespół Interdyscyplinarny	9
4. Zasoby	11
4.1. Placówki oświatowe.....	11
4.2. Ośrodki kultury i sportu	12
4.2.1. Dom Kultury w Pleszewie	12
4.2.2. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Pleszew	12
4.2.3. Muzeum Regionalne	13
4.2.4. SPORT Pleszew Sp. z o. o. w Pleszewie	13
4.3. Wsparcie asystenta rodziny.....	13
4.4. Wsparcie rodzin w zakresie świadczeń pieniężnych	16
4.4.1. Pomoc społeczna.....	16
4.4.2. Stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.....	17
4.4.3. Świadczenia wypłacane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej	18
4.4.3.1. Świadczenia rodzinne	18
4.4.3.2. Świadczenie „Za życiem”	19
4.4.3.3. Fundusz alimentacyjny	20
4.4.4. Dodatek mieszkaniowy	21
4.5. Karta Dużej Rodziny.....	21
4.5.1. Program „Wielkopolska Karta Dużej Rodziny”	21
4.6. Program Karta Rodzina "PPL 3+"	22
4.7. Polityka mieszkaniowa Miasta i Gminy Pleszew	22
5. Analiza danych wywołanych – ankieta	23
6. Obszary problemowe	27
7. Adresaci Programu.....	27
8. Cele, zadania i wskaźniki ich realizacji	27
9. Podmioty współpracujące	29
10. Finansowanie programu.....	29
11. Monitoring i ewaluacja	30

1. Wstęp

Niniejszy dokument stanowi trzon procesów wspierania rodzin zamieszkujących na obszarze Miasta i Gminy Pleszew. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2024 – 2026 (dalej – Program) jest efektem końcowym diagnozy i analizy aktualnej kondycji rodzin. Jest on również kontynuacją programów z lat poprzednich, uwzględniającą naszą aktualną sytuację społeczno – demograficzną. Podstawę opracowania niniejszego Programu stanowią dane zastane (wtórne) oraz wywołane (pierwotne). W zakres tych pierwszych wchodzi dane pozyskane z instytucji działających na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Drugie, Centrum Usług Społecznych w Pleszewie (dalej – Centrum) pozyskało na podstawie ankiety opublikowanej na portalu społecznościowym Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w miesiącach lipiec – sierpień 2023 r. (z dniem 1 stycznia 2024 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, stąd zamienne stosowanie nazewnictwa w tekście).

Na przestrzeni lat definicja rodziny ulegała znacznej modyfikacji. W opracowaniu „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Rodziny w Polsce w świetle wyników NSP 2021” czytamy, iż „w spisach powszechnych ludności i mieszkań do wyodrębnienia gospodarstw domowych państwa członkowskie stosują kryterium „wspólnego utrzymywania się” lub, gdy jest to niemożliwe, koncepcję „jednostki mieszkaniowej”. W NSP 2021 przyjęto koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego”.

Na potrzeby realizacji zadania wspierania rodziny wynikającego z niniejszego Programu, za definicję rodziny przyjmuje się definicję wskazaną w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którą rodzina oznacza odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia.

Zgodnie art. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Zgodnie zaś z art. 176 w/w ustawy, do zadań własnych gminy w zakresie realizacji zapisów w/w ustawy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Głównym założeniem opracowanego Programu jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych z terenu

Miasta i Gminy Pleszew. Wsparcie to dotyczy zarówno rodzin wymagających pomocy, jak i rodzin zagrożonych dysfunkcyjnością oraz rodzin już dysfunkcyjnych.

Skuteczność dobrej realizacji Programu wynikać będzie z interdyscyplinarnego podejścia wielu instytucji oraz zaangażowania przedstawicieli różnych środowisk, których zadaniem będzie kompleksowe udzielenie wsparcia rodzinom.

2. Podstawa prawna

Podstawę prawną Programu stanowi ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Ponadto zapewniając interdyscyplinarne i spójne działania w sferze wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, przez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie, realizowane będą zadania dodatkowe, oparte w szczególności o:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 24 września 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1818),
- ustawę z dnia 24 września 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1818),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119).

Działania związane ze wspieraniem rodzin będą też realizowane na podstawie uregulowań wewnętrznych Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, m.in. procedury w zakresie objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny oraz sposobu prowadzenia pracy przez asystenta rodziny czy procedury postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

3. Diagnoza

Dane do diagnozy pozyskano z rejestrów lokalnych instytucji:

- Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie,
- Centrum Usług Społecznych w Pleszewie (wcześniej Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie),
- Sądu Rejonowego w Pleszewie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie,
- Pleszewskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. w Pleszewie,
- Starostwa Powiatowego w Pleszewie.

Ponadto do opracowania niniejszego Programu posłużyły również dane pozyskane ze stron Głównego Urzędu Statystycznego, Narodowego Spisu Powszechnego, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024 – 2027, Diagnozy potrzeb, zasobów i potencjałów w zakresie usług społecznych w gminie Pleszew.

3.1. Ogólne dane demograficzne

Miasto i Gmina Pleszew leży w południowej części województwa wielkopolskiego na Wysoczyźnie Kaliskiej. Liczba miejscowości na terenie Miasta i Gminy Pleszew w 2023 r. wynosiła

32, natomiast liczba sołectw 28, z których największe pod względem liczby mieszkańców to Kowalew, Taczanów Drugi, Lenartowice, Brzezcie, Grodzisko. Miasto jest podzielone na 10 osiedli. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 27.797 osób, w tym 13.553 osoby stanowili mężczyźni, natomiast 14.244 – kobiety. W porównaniu do roku poprzedniego liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu o 0,45 %. Z danych przedstawionych w poniższej tabeli wynika, że najwięcej rodzin na terenie naszej jednostki samorządu terytorialnego ma jedno lub dwoje dzieci.

Tabela nr 1. Liczba gospodarstw domowych w Mieście i Gminie Pleszew na przestrzeni 2021 – 2022 roku w zależności od liczby posiadanych dzieci.

Liczba dzieci w gospodarstwie	Liczba gospodarstw w 2021 r.	Liczba gospodarstw w 2022 r.
1	1513	1544
2	1259	1234
3	304	306
4	77	77
5	25	23
6	11	8
7	2	1
łącznie	3191	3193

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie

Miasto i Gmina Pleszew jak większość podobnych gmin w Polsce ma ujemny przyrost naturalny. Poza tym spada również liczba zawieranych małżeństw, a także rozwodów.

Tabela nr 2. Dane statystyczne dotyczące urodzeń, zgonów, zawieranych małżeństw oraz rozwodów w Mieście i Gminie Pleszew.

Rodzaj danych	2021	2022	2023
Liczba dzieci w wieku 0-18 lat	5458	5409	5336
Liczba urodzeń dzieci	273	237	187
Liczba zgonów	393	389	325
Liczba zawieranych małżeństw	170	154	136
Liczba orzeczonych rozwodów	64	60	48

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie

3.2. Bezrobocie

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., liczba osób w wieku produkcyjnym tj. między 19-65 rokiem życia wynosiła 17.058 osób, co stanowi 61,37 % ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, z kolei stopa bezrobocia w Mieście i Gminie została określona na poziomie 2,36 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych to 402 osoby.

Tabela nr 3. Bezrobocie w Mieście i Gminie Pleszew.

Rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	Długotrwale bezrobotni
2021	504	325	179	227
2022	474	305	169	175
2023	402	266	136	144

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie

Jak obrazuje powyższa tabela, w Mieście i Gminie Pleszew spada z roku na rok liczba osób bezrobotnych. Spadek widoczny jest we wszystkich wskazanych kategoriach. Liczba bezrobotnych kobiet spadała w 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego o 14,66 % natomiast bezrobotnych

mężczyzn o 24,26 %. Imponujący jest również spadek wśród osób długotrwale bezrobotnych, bo aż o 21,53%.

3.3. Sąd Rodzinny

Właściwym miejscowo sądem opiekuńczym dla Miasta i Gminy Pleszew jest Sąd Rejonowy w Pleszewie. III Wydział Rodzinny i Nieletnich rozpoznaje sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, dotyczące demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, dotyczące leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz środków odurzających i psychotropowych, a także sprawy należące do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z art. 100 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego¹ (dalej - KRiO), sąd opiekuńczy i inne organy władzy publicznej są zobowiązane udzielać pomocy rodzicom, jeżeli jest ona potrzebna do należytego wykonywania władzy rodzicielskiej. W szczególności każde z rodziców może zwrócić się do sądu opiekuńczego o odebranie dziecka od osoby nieuprawnionej, a także zwrócić się do sądu opiekuńczego lub innego właściwego organu władzy publicznej o zapewnienie dziecku pieczy zastępczej. W sytuacji udzielenia wsparcia rodzicom w ramach art. 100 KRiO, sąd opiekuńczy lub inne organy władzy publicznej zawiadamiają jednostkę organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej o potrzebie udzielenia rodzinie dziecka odpowiedniej pomocy. Właściwa jednostka organizacyjna wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest obowiązana informować sąd o rodzajach udzielanej pomocy i jej rezultatach. Zadania z zakresu realizacji wsparcia rodzin w ramach art. 100 KRiO na terenie Miasta i Gminy Pleszew realizuje Centrum Usług Społecznych w Pleszewie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat do tutejszego Centrum wpłynęły 42 informacje o udzieleniu wsparcia w ramach w/w procedury. Średnio 14 w każdym roku.

Ponadto w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, sąd opiekuńczy na podstawie art. 109 KRiO, może wydać odpowiednie zarządzenia.

Tabela nr 4. Liczba zarządzeń wydanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie na podstawie art. 109 KRiO.

Zarządzenia sądu opiekuńczego w Pleszewie w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, dokonane na podstawie art. 109 KRiO	2021	2022	2023
Zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierowanie małoletniego do placówki wsparcia dziennego, skierowanie rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc	0	0	0
Wskazanie jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu lub poddanie rodziców innym ograniczeniom	0	0	0
Poddanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego	18	15	9
Skierowanie małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi	0	0	0
Umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo instytucjonalnej pieczy zastępczej lub powierzenie tymczasowo pełnienia funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie niespełniającej warunków dotyczących rodzin zastępczych albo zarządzenie umieszczenia małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej	19	12	14

Źródło: dane z Sądu Rejonowego w Pleszewie

Jak pokazują powyższe dane, sąd rodzinny najczęściej korzystał z formy zabezpieczenia jakim było poddanie władzy rodzicielskiej nadzorowi kuratora sądowego, a także poprzez zabezpieczenie dziecka w pieczy zastępczej, czy to instytucjonalne czy nieinstytucjonalnej.

Zgodnie zaś z art. 18 ust. 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich², sąd rodzinny może zobowiązać rodziców lub opiekuna do poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy ze szkołą, do której uczęszcza, poradnią psychologiczno – pedagogiczną lub inną poradnią specjalistyczną lub zakładem leczniczym. Sąd

¹ Art. 100 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.)

² Art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700 z późn. zm.)

opiekun może również zobowiązać rodziców lub opiekuna do naprawienia w całości lub w części szkody wyrządzonej przez nieletniego.

Tabela nr 5. Liczba zobowiązań wydanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Zobowiązania Sądu Rejonowego w Pleszewie wydane na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	2021	2022	2023
Zobowiązanie rodziców albo opiekuna nieletniego do poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy ze szkołą, do której nieletni uczęszcza, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym w razie potrzeby wykonania odpowiedniej diagnozy nieletniego, oraz podmiotem wykonującym działalność leczniczą	0	0	0
Zobowiązanie rodziców albo opiekuna nieletniego do współpracy z młodzieżowym ośrodkiem socjoterapii w zakresie realizacji obowiązku nauki przez nieletniego, jego socjoterapii i pomocy psychologiczno-pedagogicznej	0	0	0
Zobowiązanie rodziców albo opiekuna nieletniego do naprawienia w całości albo w części szkody wyrządzonej przez nieletniego lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	0	0	1

Źródło: dane z Sądu Rejonowego w Pleszewie

Sąd opiekuńczy w zależności od sytuacji może zawiesić, ograniczyć bądź pozbawić władzy rodzicielskiej rodziców.

Z zawieszeniem władzy rodzicielskiej mamy do czynienia w sytuacji przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej. Chodzi tu o takie przeszkody, które ze względu na swój charakter zazwyczaj ustają. W momencie ustania przeszkody, która stała się przyczyną zawieszenia władzy rodzicielskiej sąd wydaje orzeczenie o uchyleniu zawieszenia. W sytuacji zawieszenia władzy rodzicielskiej, rodzic, którego prawa rodzicielskie zostały zawieszane, nie może wykonywać praw wynikających z tej władzy mimo, iż nie został on tych praw i obowiązków pozbawiony. Rodzic nie może zatem zarządzać majątkiem dziecka, sprawować nad nim pieczy czy reprezentować dziecka. Należy wspomnieć, iż w sytuacji zawieszenia władzy rodzicielskiej, podstawową przesłanką do wydania orzeczenia jest przeszkoda w wykonywaniu władzy rodzicielskiej przez rodzica, nie zaś brak kwalifikacji do wykonywania tej władzy.

Gdy dochodzi do rozwodu, separacji lub braku porozumienia między rodzicami, sąd najczęściej powierza władzę rodzicielską jednemu z rodziców, temu, który zamieszkuje wspólnie z dzieckiem i na co dzień sprawuje nad nim opiekę. Jednocześnie władza rodzicielska drugiego rodzica zostaje ograniczona najczęściej do decydowania o istotnych sprawach dotyczących dziecka (np. dotyczących wyjazdu z kraju, leczenia czy kształcenia dziecka). Ograniczenie władzy rodzicielskiej, ma na celu możliwość swobodnego podejmowania decyzji przez drugiego rodzica w sprawach codziennych, błażych, których podejmowanie przez obojga rodziców np. z uwagi na dużą odległość zamieszkania obojga rodziców byłoby utrudnione. Rodzic z ograniczoną władzą rodzicielską nie może zatem w każdym przypadku być ocenianym jako gorszy rodzic. Ograniczenie władzy rodzicielskiej ma miejsce również w sytuacji, gdy rodzic lub rodzice nie są w stanie prawidłowo realizować władzy rodzicielskiej np. poprzez niedojrzałość emocjonalną, życiową, brak kompetencji wychowawczych. Sąd orzekając ograniczenie władzy rodzicielskiej, może np. ustanowić nadzór kuratora sądowego nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej lub zarządzić umieszczenie dziecka lub dzieci w pieczy zastępczej.

Jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka, sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być orzeczone także w stosunku do jednego z rodziców. Sąd może również pozbawić rodziców lub rodzica władzy rodzicielskiej w sytuacji, gdy została ona wcześniej ograniczona, a mimo udzielonej pomocy, przyczyny ograniczenia władzy rodzicielskiej nie ustąpiły. Pozbawianie władzy rodzicielskiej jest najbardziej skrajną formą ingerencji państwa w sferę życia rodziny, musi mieć solidne uzasadnienie, u podstaw którego leży zagrożone dobro dziecka.

Tabela nr 6. Liczba orzeczeń Sądu Rejonowego w Pleszewie w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej.

Rodzaj orzeczenia dotyczącego zakresu sprawowania władzy rodzicielskiej	2021	2022	2023

Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie zawieszenia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie	1	0	2
Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie ograniczenia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie	8	17	12
Liczba orzeczeń w zakresie w zakresie pozbawienia władzy rodzicielskiej wydanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie	5	11	9

Źródło: dane z Sądu Rejonowego w Pleszewie

Jak wskazują powyższe dane, w pleszewskim sądzie rodzinnym najczęściej orzeczeń zapada w sytuacji ograniczenia władzy rodzicielskiej. Na przestrzeni ostatnich lat widać wyraźny skok w orzecznictwie w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej, szczególnie pomiędzy 2021, a 2022 rokiem. W 2023 roku odnotowano spadek, jednak nie do poziomu sprzed 2022 roku.

3.4. Piecza zastępcza

W przypadku, gdy rodzina nie zapewnia dziecku właściwej opieki i wychowania, a udzielone wsparcie przez asystenta rodziny nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać postanowieniem sądu umieszczone w pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem powiatu jest organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej, natomiast zadaniem gminy jest obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Rolą pieczy zastępczej jest wychowywanie, dbanie o stan emocjonalny dziecka, któremu rodzice nie mogą zapewnić opieki. Ponadto zaspokajane są potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne.

Dziecko przygotowywane jest do dorosłego, samodzielnego życia, uczone jest odpowiedzialności, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania kontaktów społecznych, przy jednoczesnym podtrzymywaniu kontaktów z rodziną. Piecza zastępcza ma za zadanie współdziałać z rodzicami w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, a jeśli nie ma takiej możliwości, powinna wdrożyć działania w dążeniu do przysposobienia dziecka lub zapewnić dobrą opiekę i wychowanie w ramach pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej (rodziny zastępcze – spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, rodzinne domy dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo – wychowawcze, domy dziecka, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

W 2021 roku Miasto i Gmina Pleszew ponosiła odpłatność za 42 dzieci, w 2022 roku było to 49 dzieci, natomiast w 2023 roku było to aż 60 dzieci, co oznacza wzrost pomiędzy 2021 a 2023 rokiem o 30%.

Tabela nr 7. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz łączny koszt pieczy zastępczej ponoszony przez Miasto i Gminę Pleszew.

Rodzaj pieczy zastępczej	Rok	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które Miasto i Gmina Pleszew ponosiła koszty umieszczenia	Roczny koszt Miasta i Gminy Pleszew w związku z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej
Rodziny zastępcze	2021	25	69.488,28 zł
	2022	33	109 703,20 zł
	2023	37	172.249,28 zł
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	2021	17	116.385, 13 zł
	2022	16	185.009, 73 zł
	2023	23	316.051,11 zł

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Powyższe zestawienie wskazuje na niepokojący wzrost w zakresie przebywania dzieci w strukturach systemu pieczy zastępczej. Zestawione wyniki są odzwierciedleniem orzeczeń pleszewskiego Sądu Rodzinnego, w przypadku których, jak również w przypadku pieczy zastępczej zauważono nagły wzrost pomiędzy 2021 a 2022 rokiem. Skoki te są zaskakująco wysokie. W przypadku rodzin zastępczych przyrost dzieci pomiędzy 2021 a 2022 rokiem wzrósł o 24,24%, pomiędzy 2022 a 2023 rokiem – o 10,81%.

Trochę inaczej rozkłada się piecza zastępcza w przypadku umieszczania dzieci w instytucjonalnych placówkach pieczy zastępczej. Pomiędzy 2021 a 2022 rokiem przyrost dzieci w tych instytucjach był ujemny i wyniósł -6,25%, z kolei pomiędzy 2022 a 2023 rokiem nastąpił nagły, bardzo wysoki skok o 30,43%. Trzeba również zwrócić uwagę na bardzo wysoki wzrost kosztów jaki Miasto i Gmina Pleszew ponosi za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Koszt ten z każdym rokiem wzrastał mniej więcej dwuipółkrotnie.

Powyższe dane prezentują liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, inną daną jest natomiast liczba dzieci nowo umieszczonych w poszczególnych latach.

Tabela nr 8. Liczba dzieci nowo umieszczonych w pieczy zastępczej na przestrzeni lat.

Liczba dzieci z terenu Miasta i Gminy Pleszew zabezpieczonych w pieczy zastępczej na przestrzeni lat	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze	0	1	0	1	1	2	3	6	2	3	9	10	7
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	10	2	7

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Jak wskazują powyższe wyniki, po 2016 roku właściwie lawinowo dzieci zaczęły trafiać do pieczy zastępczej. Lata 2021 – 2023 były w historii ostatnich 10-ciu lat okresem z największą liczbą zabezpieczonych dzieci. Trudno dokonać jednolitej oceny bez dogłębnej diagnozy i badań dlaczego tak się wydarzyło, natomiast z opinii wieloletnich pracowników Centrum, dostrzegamy dużą zmianę w podejściu rodziców do dzieci, znacznemu rozluźnieniu uległy więzy rodzinne i o ile jeszcze parę lat temu odebranie dziecka było procesem bardzo mocno emocjonalnym, w tej chwili przybiera formę „wydania dziecka”.

3.5. Zespół Interdyscyplinarny

Przemoc – to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, Sądu.

Czynności podejmowane i realizowane przez Zespół – w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej – obejmuje Procedura „Niebieskie Karty”. Ideą procedury jest nawiązanie współpracy i działanie interdyscyplinarne – w myśl założenia, że przemoc domowa nie jest wyłącznie zagadnieniem prawnym – karnym, ale również socjalnym, psychologicznym i zdrowotnym.

W 2023 roku miała miejsce znacząca nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Jednym z ważniejszych elementów tej noweli była zmiana samej nazwy, w której przemoc w rodzinie zastąpiono przemocą domową, w ten sposób zwiększając krąg osób, co do których możliwe jest podjęcie działań w zakresie przepisów ustawy czy procedury „Niebieskie Karty”. Ponadto grupy robocze pracujące w ramach procedury „Niebieskie Karty” zastąpiono grupami diagnostyczno – pomocowymi, co wyraźnie wskazało na wyspecjalizowanie się tych grup w proces mający u swych podstaw pracę z osobami doświadczającymi przemocy, jak i stosującymi przemoc.

W związku z powyższym na podstawie znowelizowanych przepisów Burmistrz Miasta i Gminy Pleszew zarządzeniem Nr 115/VIII/2023 powołał nowy skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie, w którego skład wchodzi:

- 1) Dominika Frencel – Dyrektor Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie,
- 2) Marlena Kopaczewska – Kierownik Sekcji ds. pracy socjalnej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie,

- 3) Magdalena Kaczmarek – Specjalista pracy socjalnej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie,
- 4) Angelina Wołowicz – Członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie,
- 5) Agnieszka Nadobna – Wicedyrektor Zespołu Szkół Publicznych nr 2 w Pleszewie,
- 6) Maria Przybył – Kierownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pleszewie,
- 7) Dorota Olejniczak – przedstawiciel organizacji pozarządowej Stowarzyszenie Centrum Rozwoju w Pleszewie,
- 8) Katarzyna Bąba – Kurator zawodowy Sądu Rejonowego w Pleszewie,
- 9) Matylda Krasieńska – Szczepaniak – lekarz Przychodni Rodzinnej „Szczepaniak” w Lubomierzu,
- 10) Mariusz Matelski – Zastępca Naczelnika Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie.

Ponadto uchwałą Nr LXXII/624/2023 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 25 sierpnia 2023 r., ustalono tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie.

Zmiana ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej pociągnęła również za sobą zmianę w postaci nowego rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”. W ocenie Centrum, zmiany te miały niewielki wpływ na procesy zabezpieczające interesy i poczucie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy. Nie wypracowano skutecznych metod, które dawałyby zespołom interdyscyplinarnym możliwości działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Brak autentycznego wsparcia choćby w zakresie finansowym zespołu, stałych szkoleń profesjonalizujących, brak uzgodnień dotyczących nieuchronnego pozbawienia wolności osób stosujących przemoc, jednocześnie brak rozwiązań w zakresie ochrony osób doświadczających przemocy będących jednocześnie uzależnionym (często finansowo) od sprawcy przemocy powodują, że wszelkie działania w tym zakresie mają charakter pozorny, a ich efekty są krótkotrwałe. Tymczasem skala zjawiska przemocy domowej utrzymuje się stale na wysokim poziomie.

Tabela nr 9. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w Mieście i Gminie Pleszew na przestrzeni lat.

Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty, w zależności od osoby/instytucji wszczynającej	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	3	2	1	2	1	6
funkcjonariusz Policji	45	46	94	60	33	35
żołnierz Żandarmerii Wojskowej	x	x	x	x	x	0
pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	3	0	2	1	3	7
asystent rodziny	x	x	x	x	x	0
nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego	0	0	0	0	1	1
osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny	0	0	0	1	0	0
Przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0	0	0
Łącznie liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”	51	48	97	64	38	49

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Z powyższych danych wynika, że liczba wszczynanych procedur „Niebieska Karta” od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Drastyczny, prawie dwukrotny skok obserwujemy w 2020 roku, a więc roku pandemii Covid-19 i „zamknięcia” się ludzi w domach. Izolacja społeczna, stres wywołany pandemią, być może brak umiejętności wzajemnego funkcjonowania i komunikowania się doprowadziły prawdopodobnie do lawinowego wzrostu konfliktów w rodzinach, skutkujących wszczęciem procedury. Powyższe zestawienie pokazuje, iż zdecydowaną większość wszczęć procedury podjęli funkcjonariusze Policji, którzy są na pierwszej linii działań w sytuacjach już bardzo skrajnych, gdy dochodzi do interwencji Policji. Z kolei przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, przedstawiciele oświaty lub zawodów medycznych nie wszczynali procedury lub zdarzało się to w pojedynczych przypadkach.

Tabela nr 10. Najczęściej występujące powody stosowania przemocy oraz wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Alkoholizm	40	66	72	45	21	28
Narkotyki	10	13	14	9	8	11
Konflikt rodzinny	5	10	11	10	9	10

Źródło opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Niestety, jak pokazują powyższe wyniki, wciąż najczęstszą przyczyną stosowania przemocy, a co za tym idzie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, są uzależnienia, a w szczególności alkoholizm.

4. Zasoby

4.1. Placówki oświatowe

Edukacja i wychowanie na terenie Miasta i Gminy Pleszew realizowane są w placówkach dla dzieci w każdym wieku. Wsparciem dla rodziców pracujących posiadających dzieci poniżej 3 roku życia są żłobki, które na terenie Miasta i Gminy Pleszew mają formę prywatną i jest ich 4. Dzieci powyżej 3 roku życia mogą rozpocząć edukację przedszkolną. Na terenie Miasta i Gminy Pleszew funkcjonuje 15 przedszkoli publicznych oraz 5 przedszkoli niepublicznych. Koszty ponoszone przez rodziców w ramach uczęszczania ich dzieci do żłobków czy przedszkoli niepublicznych wahają się między 600 zł – 1000 zł miesięcznie, co- wydaje się być znacznym obciążeniem budżetu rodziny. Każdy rodzic może jednak skorzystać z dwóch programów wsparcia finansowego pobytu dziecka w żłobku.

Pierwszy to Rodzinny kapitał opiekuńczy, który został uruchomiony 1 stycznia 2022 r. i daje możliwość przeznaczenia kwoty 12 tys. zł na opiekę nad dzieckiem. Program przysługuje w kwocie 500 zł lub 1000 zł miesięcznie na dziecko. Rodzice samodzielnie mogą wskazać, czy kapitał chcą otrzymywać w wysokości 500 zł przez okres 24 miesięcy, czy w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy. Świadczenie przysługuje bez względu na dochód rodziny.

Drugi program rządowy to dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, powstały jako instrument wsparcia rodzin sprzyjający łączeniu obowiązków rodzinnych z zawodowymi. Dofinansowanie przysługuje rodzicom na dziecko uczęszczające do żłobka, klubu dziecięcego lub znajdujące się pod opieką dziennego opiekuna i niekorzystające z rodzinnego kapitału opiekuńczego. Dofinansowanie wynosi maksymalnie 400 zł miesięcznie na dziecko, ale nie więcej niż wysokość opłaty ponoszonej przez rodzica za pobyt dziecka w instytucji. Dofinansowanie przysługuje rodzicom, opiekunom prawnym oraz innym osobom, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem

Warto zwrócić uwagę, że Miasto i Gmina Pleszew dopłaca do pobytu każdego dziecka z terenu Miasta i Gminy Pleszew w żłobku prywatnym kwotę 400 zł. miesięcznie, bez względu na dochody i sytuację życiową rodzica.

Miasto i Gmina Pleszew wypłaca także przedszkolom „prywatnym” działającym na terenie Miasta i Gminy Pleszew dotację na każde dziecko w przedszkolu w wysokości od 808,43 zł. do 1077,91 zł. miesięcznie. Kwota ta systematycznie wzrasta.

Edukacja szkolna dzieci i młodzieży na terenie Miasta i Gminy Pleszew odbywa się w 7 szkołach podstawowych, Zespole Placówek Specjalnych, szkołach średnich, zawodowych oraz Ochotniczym Hufcu Pracy.

Tabela nr 11. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

Placówki oświatowe na terenie Miasta i Gminy Pleszew	Rok szkolny 2021/2022	Rok szkolny 2022/2023
Ogólna liczba placówek oświatowych dla dzieci, w tym:		
· żłobków	4	4
· przedszkoli	17	17

· szkół podstawowych	9	9
· szkół ponadpodstawowych	5	4
· pozostałych szkół	1	1
Ogólna liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych dla dzieci, w tym:		
· żłobków	93	93
· przedszkoli	1228	1255
· szkół podstawowych	2612	2510
· szkół ponadpodstawowych	1759	1868
· pozostałych szkół	77	88

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie oraz Starostwa Powiatowego w Pleszewie

Z powyższych danych wynika, iż ilość jednostek oświatowych była na przestrzeni lat 2021 – 2023 prawie taka sama. Nieznacznie wzrosła liczba dzieci funkcjonujących w systemie oświaty. W roku szkolnym 2022/2023 pojawiło się o 345 dzieci więcej w stosunku do roku szkolnego 2021/2022, co daje przyrost o 5,93%. Zwiększenie liczby uczniów widoczne jest szczególnie w szkołach ponadpodstawowych, co jest konsekwencją reform oświatowych, w wyniku których do szkół ponadpodstawowych w ciągu dwóch ostatnich lat, przyjęto po 1.5 rocznika (obecne klasy I i II). Niewielki wzrost pojawił się również w systemie przedszkolnym, z kolei liczba dzieci w szkołach podstawowych spadła, co wynika z coraz niższego wskaźnika urodzeń.

4.2. Ośrodki kultury i sportu

4.2.1. Dom Kultury w Pleszewie

Głównymi zadaniami placówki jest rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, wychowanie przez sztukę – edukacja kulturalna, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury, tworzenie warunków dla funkcjonowania amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania sztuką, tworzenie warunków dla rozwoju ruchu regionalnego, wspieranie profesjonalnej i amatorskiej działalności artystycznej, upowszechnianie wiedzy w sztuce, organizowanie działalności środowiskowej w zespołach, sekcjach, kołach i klubach zainteresowań, prowadzenie galerii artystycznej, prowadzenie studia nagrań, prowadzenie kina Hel oraz prowadzenie WDK Brzezie. Przykładowe przedsięwzięcia w roku 2023 skierowane do dzieci i młodzieży:

- zajęcia kółka plastycznego, sensoplastyka,
- zajęcia z Hip-Hopu, ferie taneczne, gimnastyka ogólnorozwojowa,
- warsztaty teatralne, zajęcia teatru Co Jest Grane,
- turnieje szachowe, zajęcia z gliną, zajęcia z ceramiki,
- kina plenerowe, koncerty.

4.2.2. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Pleszew

Celem działania Biblioteki jest zapewnienie obsługi bibliotecznej mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, rozwoju i zaspakajaniu ich potrzeb edukacyjnych, czytelniczych i informacyjnych, a także upowszechnianie wiedzy, nauki i kultury. Przykładowe przedsięwzięcia w roku 2023 dla dzieci i młodzieży:

- spotkania klubów bibliotecznych, spotkania autorskie,
- festyny np. II Dzień Harrego Pottera, Pociąg do nauki,
- warsztaty dla dzieci np. kreatywne, fotograficzne, plastyczne, animacyjne, integracyjne, literackie, stolarskie, bożonarodzeniowe,
- spotkania międzypokoleniowe tj. Rodzinna Sobota na Stacji Biblioteka,
- akcje ogólnopolskie tj. ogólnopolski tydzień czytania dzieciom, odjazdowy bibliotekarz - rajd rowerowy.

4.2.3. Muzeum Regionalne

Pleszewskie Muzeum Regionalne gromadzi, opracowuje i udostępnia zbiory. Jego rolą jest również informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami. Ponadto Muzeum Regionalne organizuje szereg warsztatów i spotkań dla rodzin, są to m. in. warsztaty garncarskie dla dorosłych „Śladami dawnego rzemiosła”, warsztaty introligatorskie dla dzieci, warsztaty muzyczne pt. „Muzyczne zakończenie wakacji” czy warsztaty archeologiczno – garncarskie dla dzieci i młodzieży.

4.2.4. SPORT Pleszew Sp. z o. o. w Pleszewie

SPORT Pleszew Sp. z o. o. w Pleszewie prowadzi działalność w zakresie wypoczynku, sportu, rekreacji, rehabilitacji zdrowotnej i turystyki, a w szczególności prowadzi obiekty sportowe służące poprawie kondycji fizycznej, działalności rozrywkowej i rekreacyjnej, działalności turystycznej, edukacji sportowej i prozdrowotnej, zajęć sportowych i rekreacyjnych oraz współpracy z klubami sportowymi i stowarzyszeniami działającymi w zakresie sportu, rekreacji i turystyki. Przykładowe przedsięwzięcia w roku 2023 dla dzieci i młodzieży oraz całych rodzin:

- Otyliada,
- Mikołajki w Parku Wodnym,
- mecze piłki nożnej,
- Olimpiada PPL,
- Kolor Festiwal,
- Biegam, bo lubię rodzinnie,
- Wakacyjna Akademia Sportu i Przygody – półkolonie.

4.3. Wsparcie asystenta rodziny

W sytuacji, gdy w trakcie wywiadu rodzinnego pracownik socjalny stwierdzi, że rodzina przeżywa trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z sytuacji rodziny wynika konieczność przydzielenia asystenta, występuje on do Dyrektora Centrum, z wnioskiem o jego przydzielenie, we wniosku wskazuje występujące problemy w rodzinie, uzasadniające objęcie rodziny pomocą asystenta. Wsparcie ze strony asystenta rodziny, może też być udzielane na podstawie wskazań Sądu Rodzinnego lub na wniosek samej rodziny.

Działania asystenta rodziny opierają się w szczególności na zadaniach określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań asystenta rodziny należy bezpośrednia praca z rodzicami, bezpośrednia praca z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. W ramach tych działań asystent rodziny realizuje funkcję wsparcia psychicznego – emocjonalnego, opiekuńczego, doradczego, diagnostycznego – monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą – aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Asystent rodziny dąży, przede wszystkim, do usamodzielnienia się rodziny, wdraża takie działania, aby dzieci pozostawały w bezpiecznym, rodzinnym środowisku. W ramach swoich działań towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu rozwiązań tak, aby rodzina była w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności i nabyła umiejętności radzenia sobie w kryzysach, również w przyszłości. Co istotne, asystent nie wyręcza rodziny w realizacji zadań. Wskazuje mocne strony, posiadane zasoby, motywuje i naprowadza do podejmowania działań, wspiera i monitoruje dążenia do realizacji wspólnie określonych celów. Dzięki takim działaniom rodziny budują poczucie pewności siebie i wpływu na własne życie oraz zwiększa się ich samoocena. Zatem rolą asystenta jest towarzyszenie w rozwoju rodziny w nabywaniu umiejętności pedagogiczno – wychowawczych.

Istotnym elementem pracy z rodziną jest jej nastawienie i chęć do zmiany. Tylko otwartość na współpracę daje gwarancję pomyślności procesu zmiany. Każda z rodzin jest inna i największym wyzwaniem dla asystenta jest takie podejście, które będzie powodowała chęć zmiany. Nie ze wszystkimi rodzinami współpraca kończy się sukcesem, nie każda rodzina widzi swoje dysfunkcje i odczuwa potrzebę zmiany. Wówczas proces współpracy kończy się niepowodzeniem lub osiągnięty sukces jest krótkotrwały i następuje powrót rodziny do starych nawyków i zachowań.

Asystent nie jest klasycznym pracownikiem. Pracuje przede wszystkim w terenie, w miejscu zamieszkania rodziny lub innych miejscach wspólnie ustalonych z rodziną. Podjęcie współpracy rodziny z asystentem jest dobrowolne. Wsparcie rodziny jest prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym udziałem. W pierwszej kolejności asystent wchodząc w rodzinę dokonuje obserwacji i diagnozy tej rodziny. Następnie opracowuje wspólnie z rodziną i w porozumieniu z pracownikiem socjalnym, a gdy zachodzi taka potrzeba, również z koordynatorem pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną. Plan pracy może być modyfikowany w razie potrzeby, na wniosek asystenta bądź rodziny i wymaga akceptacji obu stron oraz konsultacji pracownika socjalnego. Asystent rodziny na bieżąco omawia z kierownikiem zespołu, kuratorem oraz pracownikiem socjalnym, ewentualne trudności w realizacji podjętych działań. Ponadto co 6 miesięcy dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, którą przedstawia do weryfikacji i zatwierdzenia kierownikowi zespołu. Asystent rodziny zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną w sposób rzetelny, chronologiczny i spójny, każdy dokument winien posiadać datę sporządzenia i podpis pracownika.

Asystent rodziny i pracownik socjalny obowiązki w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych realizują w szczególności we współpracy z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, środowiskiem lokalnym, Sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, innymi instytucjami mającymi wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny.

Decyzję o zakończeniu pracy asystenta rodziny z rodziną podejmuje Dyrektor Centrum po otrzymaniu wniosku od pracownika socjalnego. Wniosek ten winien być wynikiem wypracowania wspólnego stanowiska asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Powinien on zawierać powody zakończenia pracy asystenta rodziny z rodziną i ma odnosić się do założonych celów zawartych w planie pracy. Asystent rodziny kończąc pracę z rodziną sporządza końcową ocenę sytuacji rodziny. W przypadku zrealizowania planu pracy (zakończenia pracy) z rodziną, asystent rodziny monitoruje funkcjonowanie rodziny poprzez wizyty kontrolne w środowisku, w okresie co najmniej 2 miesiące od zakończenia współpracy asystenta z rodziną. Monitoring dokumentowany jest za pomocą karty prowadzonego monitoringu. W przypadku zakończenia asystentury wynikającej z braku współpracy z asystentem rodziny lub rezygnacji rodziny ze wsparcia asystenta rodziny, dalsza praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych odbywa się poprzez wizyty kontrolne w środowisku dokonywane przez pracownika socjalnego. Wizyty odbywają się nie rzadziej niż raz w miesiącu do momentu, kiedy pracownik socjalny uzna, iż rodzina nie wymaga wsparcia.

Asystenci rodziny i pracownicy socjalni pracujący z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zobowiązani są do systematycznego podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Ustawodawca wskazał jakie kwalifikacje musi posiadać osoba zainteresowana wykonywaniem zawodu asystenta rodziny. Kwalifikacje te z uwagi na charakter wykonywanej pracy są bardzo rygorystyczne. I tak, zgodnie z art. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, asystentem rodziny może być osoba, która posiada:

- wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna lub,
- wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy szkolenia określony na podstawie ust. 3 i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub,
- wykształcenie średnie lub średnie branżowe i szkolenie z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, a także udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;

- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na tle seksualnym z dostępem ograniczonym.

Zgodnie z przepisami, asystent rodziny może pracować jednocześnie z maksymalnie 15 rodzinami, jednak ilość rodzin powinna być zależna od ilości czasu niezbędnego do dobrej pracy z konkretną rodziną.

W Centrum Usług Społecznych w Pleszewie do 31 grudnia 2023 r. pracowało 2 asystentów rodziny, obecnie (po 1 stycznia 2024 r.) w związku z objęciem stanowiska Organizatora Społeczności Lokalnej przez jednego z asystentów w pleszewskim Centrum Usług Społecznych pracuje jeden asystent, jednak trwa rekrutacja do obsadzenia stanowiska drugiego asystenta. W tym czasie wsparcia rodzinom udzielają pracownicy socjalni.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin objętych asystenturą oscylowała pomiędzy ilością 37 rodzin w 2022 roku a 46 rodzin w 2023 roku. Podstawową przyczyną objęcia rodzin z Miasta i Gminy Pleszew wsparciem w ramach asystentury była niekorzystna sytuacja rodzinna, a co za tym idzie problemy opiekuńczo – wychowawcze, przemoc w rodzinie, niezaradność czy nadużywanie alkoholu. Rodziny były objęte wsparciem asystenta również w sytuacji powrotu dzieci do rodziny z placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela nr 12. Charakterystyka asystentury rodzinnej prowadzonej przez Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na przestrzeni trzech ostatnich lat.

		2021	2022	2023
Ilość rodzin objętych asystenturą		39	37	46
Ilość rodzin, które w danym roku zostały objęte asystenturą		13	7	19
Ilość rodzin, które w danym roku zakończyły współpracę z asystentem		11	9	25
Ilość rodzin objętych asystenturą na podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego		0	0	0
Powody zakończenia asystentury	osiągnięte cele	8	4	14
	rezygnacja klienta	1		4
	zmiana miejsca pobytu dziecka		1	
	rezygnacja asystenta rodziny (brak współpracy)		2	2
	wyprowadzka klienta poza obszar gminy	2	2	4
	zawieszenie władzy rodzicielskiej			1
Liczba rodzin objętych monitoringiem		7	9	10
Średni czas pobytu rodziny w asystenturze		19 m-cy	33 m-ce	22 m-ce
Najkrótszy czas pobytu w asystenturze		3 m-ce	4 m-ce	1 m-c
Najdłuższy czas pobytu w asystenturze		41 m-cy	59 m-cy	71 m-cy

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

W ocenie Centrum wsparcie w ramach asystentury jest jedną z najbardziej skutecznych metod pracy z rodziną. Pomoc ta jest celowana bezpośrednio do konkretnych rodzin i indywidualnie ustalana w zależności od potrzeb rodziny. Godny podkreślenia jest fakt, iż sama asystentura nie jest w stanie w pełni zaspokoić realizacji zadania, asystenci powinni mieć możliwość korzystania z szeregu możliwości współpracy z rodziną, chociażby wsparcia w ramach terapii, wsparcia psychologicznego, a także wszelkiego rodzaju placówek czy miejsc, które dałyby wsparcie dzieciom w ich edukacji czy nauki spędzania czasu wolnego.

Jak widać na powyższym zestawieniu, czas trwania asystentury jest bardzo różny, rozciąga się w czasie od jednego miesiąca do prawie 6 lat. Czas ten zależy od indywidualnych potrzeb rodziny, a także szans na poprawę jej funkcjonowania.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się także tendencję związaną z migracją rodzin, wśród których bardzo często wyodrębniają się rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Dotyczą one z jednej strony wzrastającej liczby rodzin „napływowych”, natomiast z drugiej strony obserwuje się częste zmiany miejsca zamieszkania tych rodzin. Należy dodać, że w wielu z tych rodzin zostały naderwane lub zerwane więzi, relacje, co stwarza różne zagrożenia wychowawcze.

W okresie ostatnich trzech lat udzielono wsparcia rodzinom, a także osobom w rodzinach na łączną kwotę 8.163.659,00 zł, średnio 2.721.219,67 zł w każdym roku. Średnia kwota udzielonego wsparcia rodzinie w ciągu ostatnich trzech lat wyniosła 3.233,13 zł.

Tabela nr 14. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach świadczeń z pomocy społecznej

	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Liczba rodzin i osób objętych wsparciem w ramach świadczeń z pomocy społecznej	887	1394	878	1388	765	1127

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Jak pokazują powyższe wyniki liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego systematycznie spadała na przestrzeni ostatnich trzech lat. Jest to wskaźnik optymistyczny, zwłaszcza w kontekście wzrostu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, który z początkiem 2022 roku wzrósł z kwoty 528 zł na osobę w rodzinie do kwoty 600 zł. Taka sytuacja rodzi nadzieję poprawiającej się sytuacji ekonomicznej rodzin z Miasta i Gminy Pleszew.

Jednym z ważniejszych filarów pomocy rodzinom jest Program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 – 2023”. Miasto i Gmina Pleszew od wielu lat jest jego beneficjentem. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program zapewnia pomoc m.in. dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Kryterium dochodowe w wysokości 200%, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, uprawniające do korzystania ze wsparcia z Programu, wynosi 1200 zł dla osoby w rodzinie. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Tabela nr 15. Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach Programu w formie gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

	2021	2022	2023
Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach Programu w formie gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej, w tym:	308	275	197
liczba dzieci w przedszkolach	59	58	51
liczba dzieci w szkołach	249	217	146

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

Poprawa sytuacji ekonomicznej pleszewskich rodzin znajduje odzwierciedlenie w wynikach „dożywiania”. Na przestrzeni 2021 i 2023 roku liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach programu spadła aż o ponad 56%.

4.4.2. Stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa (art. 90r ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³). Wysokość stypendium wypłacanego uczniowi wynosi od 99,20 zł do 248,00 zł miesięcznie i może być wypłacone od jednego do dziesięciu miesięcy w danym roku szkolnym. Dochód uprawniający do ubiegania się o stypendium szkolne

³ Art. 90r ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230)

wynosi 600,00 zł na osobę w rodzinie. Wysokość ww. kwoty wyliczana jest na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Powyższym świadczeniem w roku 2021 objęto pomocą 154 dzieci, w roku 2022 było ich 121, natomiast w 2023 roku – 85. Spadek liczby dzieci objętych pomocą w formie stypendium socjalnego jest związany ze wzrostem najniższego wynagrodzenia, co wiąże się z tym, że mniej rodzin kwalifikuje się do przyznania tego świadczenia.

Zasiłek szkolny to forma pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, np. których sytuacja materialna uległa pogorszeniu i z powodu śmierci rodzica.

Zasiłek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Może on być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. Zasiłek szkolny nie może przekroczyć jednorazowo pięciokrotności kwoty zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku 5 – 18 lat, określanego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych⁴. Na przestrzeni lat 2021 – 2023 nie wypłacano zasiłków szkolnych, z uwagi na brak wniosków w tym zakresie.

4.4.3 Świadczenia wypłacane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej

4.4.3.1. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne stanowią zamknięty katalog możliwości udzielania wsparcia finansowego rodzinom wynikający z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Do świadczeń rodzinnych należą:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:
  - a) urodzenia dziecka,
  - b) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
  - c) samotnego wychowywania dziecka,
  - d) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
  - e) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
  - f) rozpoczęcia roku szkolnego,
  - g) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe,
- świadczenie rodzicielskie,
- zasiłek pielęgnacyjny,
- świadczenie pielęgnacyjne, ponadto do 31 grudnia 2023 roku przysługiwał również specjalny zasiłek opiekuńczy.

Powyższy katalog świadczeń podzielić można na te, których przyznanie uwarunkowane jest kryteriami dochodowymi (jest to zasiłek rodzinny wraz z dodatkami i tzw. becikowe) oraz te, których otrzymanie wiąże się z określonym stanem czy sytuacją, tj. niepełnosprawnością – w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego oraz pozostawaniem bez zatrudnienia w przypadku świadczenia rodzicielskiego. Szczegółowe kryteria oraz kwoty świadczeń przedstawia poniższa tabela:

---

⁴ Art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390)

Tabela nr 16. Rodzaje świadczeń, kryteria przyznawania oraz wartość przysługujących świadczeń w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Rodzaj świadczenia	Cel wsparcia	Podstawowe kryterium uprawniające do uzyskania wsparcia	Wartość świadczenia	Okres na jaki świadczenie jest przyznawane
Zasiłek rodzinny			x	
· na dziecko do 5 lat	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Kryterium dochodowe, dochód na osobę w rodzinie 674 zł, w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne kryterium wynosi 764 zł	95 zł	Okres zasiłkowy
· na dziecko w wieku od 5 do 18 lat			124 zł	
· na dziecko od 18 do 24 lat			135 zł	
Dodatki do zasiłku rodzinnego				
· z tytułu urodzenia dziecka	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz zaświadczenie lekarskie poświadczające opiekę od 10 tygodnia ciąży	1000 zł	Jednorazowo
· z tytułu opieki nad dzieckiem w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz zgoda pracodawcy na udzielenie urlopu wychowawczego	400 zł	Okres zasiłkowy, maksymalnie 12/36/72 miesiące
· z tytułu samotnego wychowywania dziecka	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, wypłacane w przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje lub gdy ojciec dziecka jest nieznany	193 zł/386 zł	Okres zasiłkowy
· z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, przysługuje na trzecie i kolejne dziecko	95 zł	Okres zasiłkowy
· z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności	90 zł/110 zł	Okres zasiłkowy
· z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, przysługuje od 5 r. z. dziecka	100 zł	Jednorazowo, wypłacane we wrześniu
· z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego	69 zł/113 zł	Okres zasiłkowy
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Kryterium dochodowe, dochód na osobę w rodzinie 1922 zł oraz zaświadczenie lekarskie poświadczające opiekę od 10 tygodnia ciąży	1000 zł	Jednorazowo
Świadczenie rodzicielskie	Przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego	Brak zasiłku macierzyńskiego w ZUS/KRUS	1000 zł	Maksymalnie na okres 52/65/67/69/71 tygodni
Zasiłek pielęgnacyjny	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji	Posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności	215,84 zł	Na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
Świadczenie pielęgnacyjne	To świadczenie dla osób, które nie podejmują pracy lub z niej rezygnują, żeby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny	Posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności	2988 zł	Na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

4.4.3.2. Świadczenie „Za życiem”

1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”⁵. Ustawa ta wprowadziła jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł,

⁵ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923)

które przysługuje z tytułu urodzenia się dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu.

Podstawowym warunkiem przyznania tego świadczenia jest posiadanie przez dziecko zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie może być wystawione wyłącznie przez lekarza posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.

4.4.3.3. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia wypłacane z funduszu alimentacyjnego wypłacane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶. W sytuacji bezskuteczności egzekucji zasądzonych alimentów, po spełnieniu kryteriów dochodowych, wierzyciel ma prawo wnioskować o wypłatę świadczenia. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do 18. roku życia, do ukończenia nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia lub bezterminowo, jeżeli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ponadto poza wypłatą świadczeń, organ właściwy ma też obowiązek dochodzić należności od dłużnika alimentacyjnego i mobilizować go do powrotu do realizowania zobowiązań wskazanych w tytule wykonawczym pochodzącym bądź zatwierdzonym przez sąd.

Tabela nr 17. Ilość i wartość świadczeń wypłacanych w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeniobiorców			Wartość wypłaconych świadczeń		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Zasiłek rodzinny	2025	1804	1440	2.165.640,33	1.927.734,75	1.500.617,09
· na dziecko do 5 lat	558	517	376	453.559,78	421.785,56	324.999,84
· na dziecko w wieku od 5 do 18 lat	1287	1159	961	1.549.464,52	1.374.933,51	1.165.836,21
· na dziecko od 18 do 24 lat	180	128	103	182.616,03	131.015,68	99.781,04
Dodatki do zasiłku rodzinnego						
· z tytułu urodzenia dziecka	71	51	35	71.000,00	52.000,00	35.000,00
· z tytułu opieki nad dzieckiem w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	78	59	40	231.656,80	166.463,10	120.414,50
· z tytułu samotnego wychowywania dziecka	116	97	83	219.885,00	186.143,00	157.447,00
· z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	282	247	219	256.427,81	233.685,56	210.662,24
· z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	160	151	130	165.080,00	151.040,00	135.680,00
· z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1047	890	775	104.492,52	89.164,32	77.145,27
· z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	206	166	181	102.283,31	73.485,00	86.181,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe	199	143	131	199.000,00	143.000,00	131.000,00
Świadczenie rodzicielskie	132	109	88	850.458,20	653.010,92	577.663,82
Zasiłek pielęgnacyjny	1329	1387	1457	3.179.107,36	3.303.132,68	3.394.082,61
Świadczenie pielęgnacyjne	251	334	391	4.933.928,94	7.315.701,50	9.649.124,30
Świadczenie „Za życiem”	4	1	3	1.600,00	4.000,00	12.000,00
Świadczenia z Funduszu alimentacyjnego	98	83	71	776.919,14	713.177,12	656.233,94

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie

⁶ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993)

4.4.4. Dodatek mieszkaniowy

Dodatek mieszkaniowy przysługuje najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, członkom spółdzielni mieszkaniowych zamieszkującym na podstawie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem oraz osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Dodatek przysługuje w/w osobom, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o jego przyznanie średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył w gospodarstwie: jednoosobowym – 40%, wieloosobowym – 30%, przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Na dzień 1 stycznia 2024 r. kwoty te wynosiły odpowiednio: 2.538,46 zł oraz 1.903,85 zł. Ponadto przyznanie dodatku mieszkaniowego obwarowane jest kryteriami związanymi z powierzchnią mieszkania oraz wartością wydatków na mieszkanie.

W 2021 roku wsparciem w ramach dodatku mieszkaniowego objęto 797 rodzin, w roku 2022 – 876, natomiast w 2023 roku – 791. Wzrost ilości rodzin korzystających ze wsparcia w 2022 roku związany był ze zmianą zapisu w ustawie, który zmienił wysokość kryterium dochodowego, a co za tym idzie zwiększył liczbę rodzin kwalifikujących się do przyznania tego świadczenia. Średnia wartość świadczenia na przestrzeni ostatnich trzech lat wyniosła 279,21 zł.

4.5. Karta Dużej Rodziny

Miasto i Gmina Pleszew realizuje szereg działań na rzecz swoich mieszkańców. Jednym z nich jest możliwość skorzystania z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, która jest rządowym programem skierowanym do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Program ma na celu przyznanie uprawnień osobom posiadającym ważną Kartę do korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Program gwarantuje zniżki u wielu partnerów – zarówno instytucji publicznych, jak i prywatnych przedsiębiorstw. Można skorzystać m. in. z oferty rekreacyjnej, sportowej, edukacyjnej, kulturalnej czy transportowej. Karta Dużej Rodziny wspiera rodziców mających co najmniej troje dzieci – oferuje atrakcyjne rabaty w sklepach i punktach usługowych.

W 2021 roku wpłynęło 66 wniosków i wydano 322 karty, w roku 2022 liczba złożonych wniosków wynosiła 243 i wydano 744 karty, natomiast w 2023 roku liczba złożonych wniosków wynosiła 288, a wydano 627 karty. Tak duży skok spowodowany był przede wszystkim faktem, iż w dniu 18 października 2022 r. roku weszła w życie ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej⁷. Ustawa ta zagwarantowała dodatkowe wsparcie dla rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny, dla których zwiększono limit preferencyjnego zużycia energii elektrycznej do 3MWh, uwzględniając ich zwiększone potrzeby dotyczące zużycia energii elektrycznej.

4.5.1. Program „Wielkopolska Karta Dużej Rodziny”

Uchwałą Nr 4705/2014 z dnia 29 maja 2014 roku, Zarząd Województwa Wielkopolskiego, przyjął program „Wielkopolska Karta Rodziny”. W/w Program jest programem działań na rzecz rodzin wielodzietnych z województwa wielkopolskiego. W dniu 27 czerwca 2016 r. zostało zawarte porozumienie partnerskie między Województwem Wielkopolskim a Miastem i Gminą Pleszew, którego celem jest realizacja Programu „Wielkopolska Karta Rodziny”. Adresatem działań w ramach

⁷ Ustawa z dnia 18 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704)

Programu są rodziny 3+, w tym także rodziny z terenu Miasta i Gminy Pleszew. Posiadanie Wielkopolskiej Karty Rodziny zapewnia wielkopolskim rodzinom preferencyjne warunki w dostępie do szeroko rozumianego katalogu ofert z zakresu kultury, oświaty, rekreacji, transportu, na zasadzie zniżek udzielanych przez podmioty przystępujące do Programu. Ubieganie się o przyznanie Wielkopolskiej Karty Rodziny odbywa się według zasad przyznawania Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.

W 2021 roku na poczet wydania Wielkopolskiej Karty Rodziny wpłynęły 53 wniosków i wydano 193 karty, w roku 2022 liczba złożonych wniosków wynosiła 173, wydano 377 kart, natomiast w 2023 roku liczba złożonych wniosków wynosiła 50 a wydano 114 karty.

4.6. Program Karta „Rodzina PPL3+”

Uchwałą nr XXVI/313/2013 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia i realizacji Programu „Rodzina PPL 3 +” uruchomiony został program skierowany do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Może zostać nim objęta rodzina, która posiada na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 24 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Rodzicom karta przysługuje dożywotnio. Ponadto posiadacz karty może skorzystać z dwóch darmowych miejsc w Płatnej Strefie Parkowania przy Pl. Kościuszki. Nie ma potrzeby wypełniać kart parkingowych, wystarczy niebieską kartę Rodzina PPL 3+ włożyć za przednią szybę samochodu w widocznym miejscu.

Tabela nr 18. Ilość rodzin i wydanych kart z Programu „Rodzina PPL 3+”.

Rok	Liczba rodzin	Ilość wydanych kart
2021	75	258
2022	121	330
2023	96	293

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie

4.7. Polityka mieszkaniowa Miasta i Gminy Pleszew

Polityka mieszkaniowa jest w Mieście i Gminie Pleszew jednym z ważniejszych elementów rozwoju. Dokonując oceny sytuacji mieszkaniowej, władze Miasta i Gminy doszły do wniosku, że jednym z kluczowych elementów wspierania rodzin, poprawy demografii i wyludniania się mieszkańców jest zatrzymanie ich poprzez aktywne działanie w sferze polityki mieszkaniowej. Postawiono na wspieranie przede wszystkim tych rodzin, które z różnych powodów nie są w stanie zaciągnąć kredytu na własne „M”, a jednak przy wsparciu Miasta chcą tu pracować i związać swoją przyszłość z Pleszewem. Miasto aktywnie podjęło więc próbę uzupełnienia zasobu mieszkaniowego. Jednocześnie rodziny, których sytuacja materialna się poprawiła i postanowiły skorzystać z tej oferty zwolniły mieszkania komunalne przeznaczone dla rodzin w dużo gorszej sytuacji bytowej.

W 2023 r. oddano kilka lokalizacji w Mieście. W części są to nowe budynki (ul. Mieszka I, ul. Bogusza) spełniające wszystkie obowiązujące kryteria jakości i dostępności. Jedno z mieszkań zostało również przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 19. Ilość oddanych w 2023 r. mieszkań w Mieście i Gminie Pleszew.

Lokalizacja – ulica	Ilość oddanych mieszkań	w tym ilość mieszkań przekazanych dla rodzin z dziećmi
Sienkiewicza 35	9	3
Bogusza 1	21	8
Podgórze 3	13	6
Mieszka I	92	ponad 40

Źródło: dane z Pleszewskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. w Pleszewie

5. Analiza danych wywołanych – ankieta

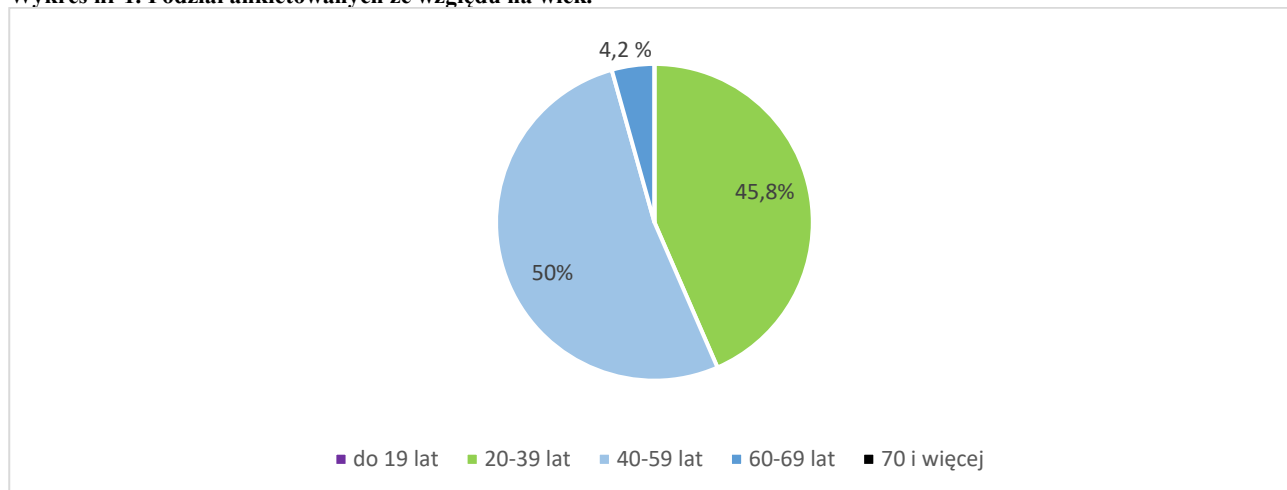
Podjmując próbę rzetelnego określenia sytuacji rodzin w Mieście i Gminie Pleszew, Centrum Usług Społecznych, wówczas jeszcze Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej postanowił przeprowadzić badanie ankietowe wśród mieszkańców Miasta i Gminy. Badanie to przeprowadzono za pomocą ankiety internetowej umieszczonej na portalu społecznościowym MGOPSu w miesiącach lipiec – sierpień 2023 roku. Mimo szeroko zakrojonej kampanii informacyjnej, ankieta nie cieszyła się dużym zainteresowaniem. Wzięło w niej udział 24 respondentów. Być może powodem było umieszczenie jej wyłącznie na portalu społecznościowym, a być może nietrafiony okazał się czas przeprowadzania badań, czyli okres wakacyjny, który nie sprzyja chęci do sięgania do tematów trudnych. Mimo niewielkiego zainteresowania ankietą jej rezultaty okazały się na tyle ciekawe, że postanowiono jej wyniki włączyć w proces diagnostyczny dotyczący stanu rodzin w Mieście i Gminie Pleszew. Nie ma jednak pewności, na ile wyniki te odzwierciedlają rzeczywiste problemy.

W poszczególnych pytaniach ankiety, respondenci mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi. W badaniu poruszone zostały zagadnienia, które dotyczyły wybranych problemów związanych z sytuacją rodziny i dziecka na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Należy dodać, że ankieta była w pełni anonimowa.

Analizując wyniki ankiety trudno mówić w tym przypadku o próbie reprezentatywnej badania, ponieważ ankietę wypełniło niespełna 71% kobiet oraz 29,20% mężczyzn (z grupy 24 respondentów) podczas, gdy Pleszew zamieszkuje 50,9% kobiet oraz 49,1% mężczyzn⁸ (https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pleszew). Mimo wszystko odpowiedzi ankietowanych stały się cennym materiałem do diagnozy.

95,8% respondentów, którzy wypełnili ankietę to osoby w wieku produkcyjnym, z czego 50% to osoby w wieku 40-59 lat, a 45,8% osoby w wieku 20-39 lat. Zaledwie 4,2% respondentów stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. Respondenci do 19 roku życia oraz powyżej 70 roku życia nie wzięli udziału w ankiecie.

Wykres nr 1. Podział ankietowanych ze względu na wiek.

Źródło: Opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Ponad 83% ankietowanych to osoby pracujące, z czego 16,7% w ramach własnej działalności gospodarczej. 4% spośród respondentów to osoby bezrobotne, 8,4% emeryci/renciści, a 4,2% osoby pracujące sezonowo.

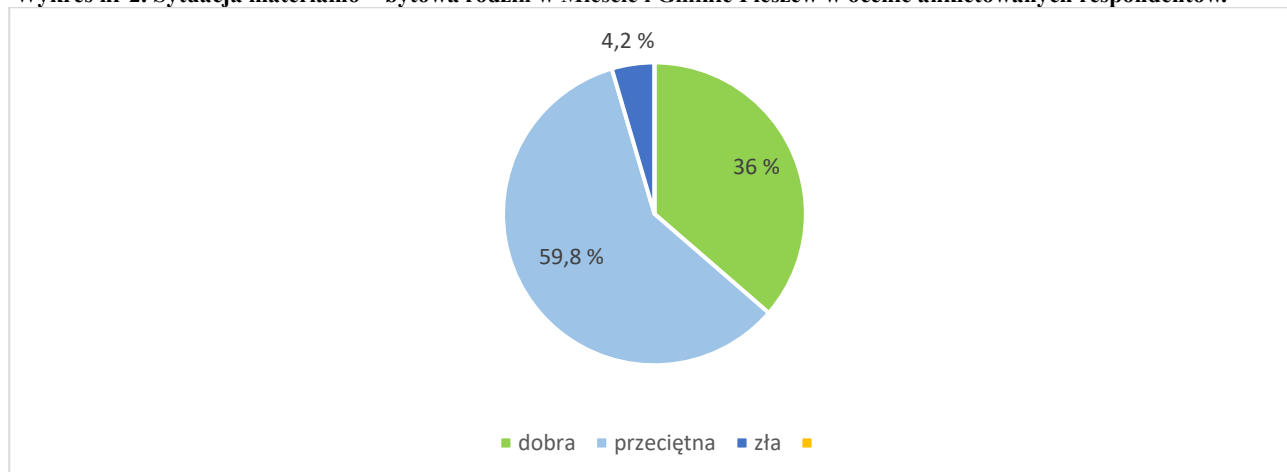
Na pytanie „Jaka wg Pana/Pani zdaniem jest sytuacja materialno – bytowa rodzin z terenu Miasta i Gminy Pleszew” aż 95,8% respondentów odpowiedziało, że przeciętna lub dobra, zaledwie 4,2% ankietowanych określiło tę sytuację jako złą. Poddając analizie wyniki, dane te można śmiało zestawiać z danymi dotyczącymi sytuacji związanej z zatrudnieniem, w myśl której osoby pracujące

⁸ Główny Urząd Statystyczny, https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pleszew [dostęp: 5 lutego 2024 r.]

określają sytuację materialną rodzin jako przeciętną lub dobrą, a osoby pozostające bez zatrudnienia określają ją jako złą.

Wykres nr 2. Sytuacja materialno – bytowa rodzin w Mieście i Gminie Pleszew w ocenie ankietowanych respondentów.

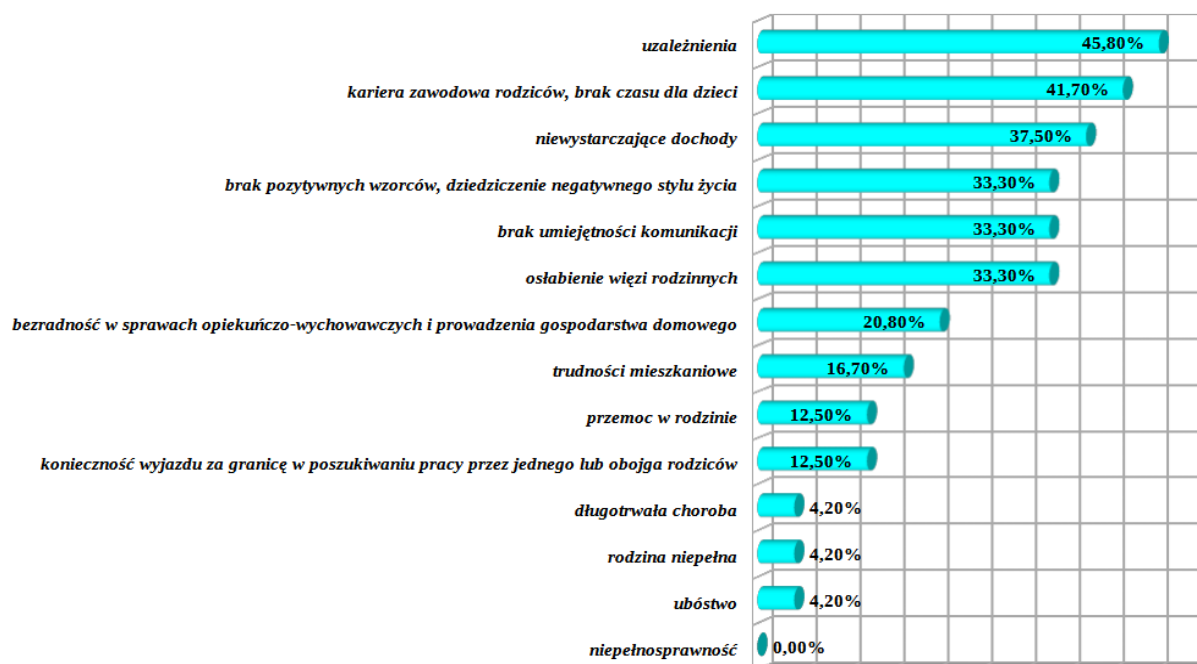

Źródło: Opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Kolejna seria pytań dotyczyła wskazania przez respondentów aktualnych problemów występujących pośród pleszewskich rodzin.

Na pytanie jakie są najczęściej występujące problemy w rodzinach prawie połowa ankietowanych wskazała, jako najczęstsze źródło problemów, uzależnienia, następnie kariera zawodowa rodziców oraz niewystarczające dochody rodzin.

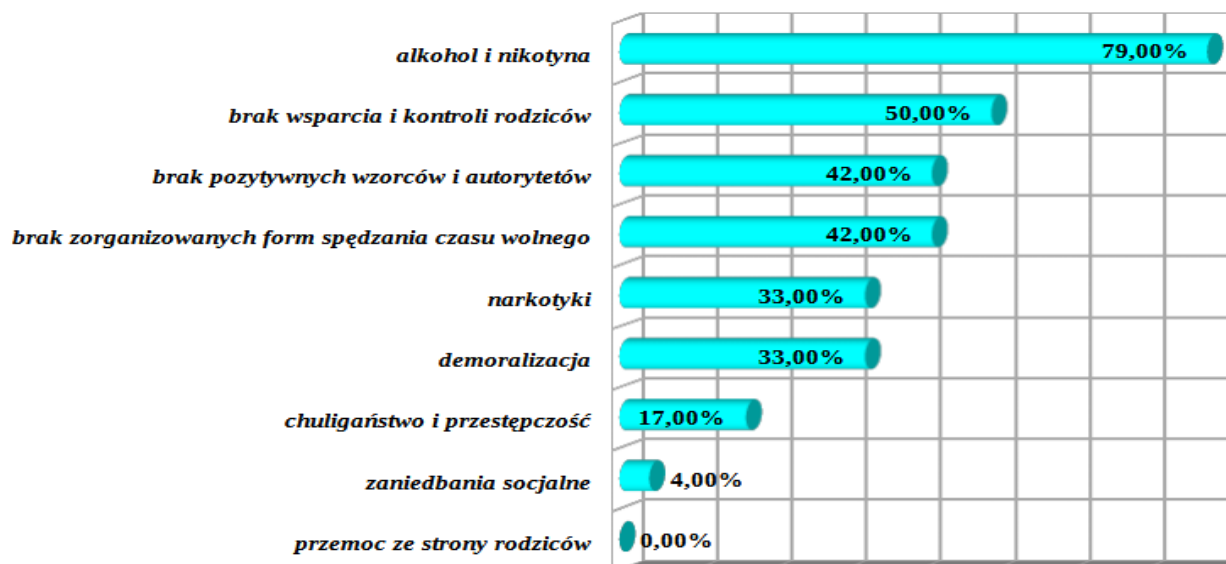
Wykres nr 3. Najczęstsze źródło problemów rodzin z Miasta i Gminy Pleszew według opinii ankietowanych.

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Z kolei na pytanie jakie, według respondentów, negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można na terenie Miasta i Gminy Pleszew, ankietowani ponownie wskazali przede wszystkim uzależnienia. Alkohol i nikotynę wskazało 79% ankietowanych, a narkotyki 33%. Jednocześnie 50% ankietowanych za negatywne zjawisko wskazało brak wsparcia i kontroli rodziców – 50%, brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 42%, a także brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu – 42%.

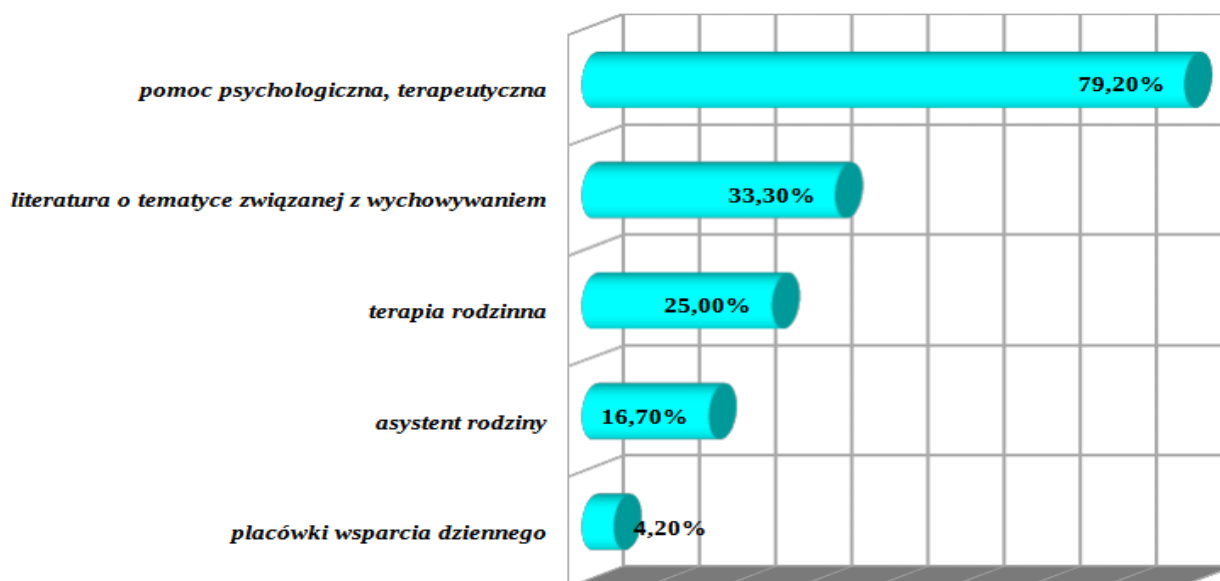
Wykres nr 4. Wskazane przez ankietowanych negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.

Źródło: Opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

W kolejnej części ankiety zapytano respondentów o prewencję i działania wspierające rodziny. Na pytanie z jakich form wsparcia skorzystałbyś w sytuacji trudności wychowawczych zdecydowana większość wskazała na pomoc psychologiczną i terapeutyczną.

Wykres nr 5. Potencjalne wybory respondentów różnych form wsparcia rodziny.

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Respondenci wskazywali również w ankiecie jakie działania mające na celu zapobieganie lub ograniczenie występowania problemów w rodzinach należy podjąć w Mieście i Gminie Pleszew. Tu odpowiedzi były dokładnym odzwierciedleniem potencjalnych wyborów wsparcia, a także wskazań negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży. Zatem w pierwszej kolejności powinno się zadbać o zwiększenie dostępności do poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego zgodnie z wyborem pomocy psychologicznej jako formy wsparcia oraz rozszerzenie zajęć pozalekcyjnych jako zorganizowanych form spędzania czasu wolnego.

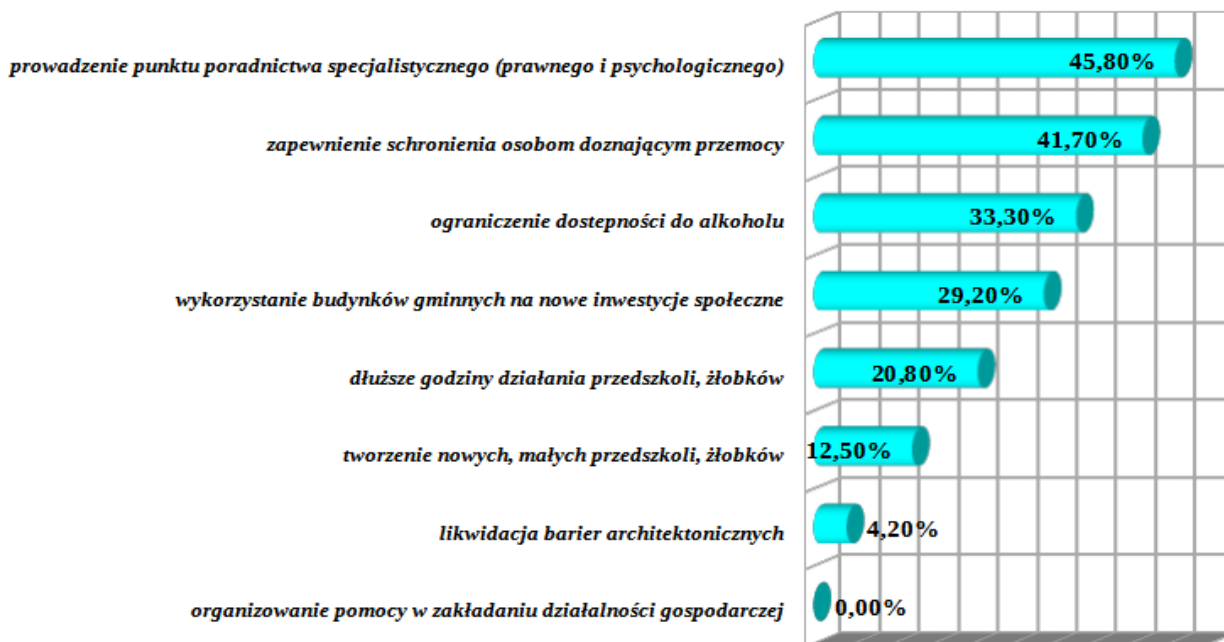
Wykres nr 6. Wskazane przez respondentów działania zapobiegające lub ograniczające występowanie problemów w rodzinach.

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Ponadto według respondentów jednym z najistotniejszych działań samorządu w celu ograniczenia problemów społecznych powinno być tworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy, organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i publicznych oraz prowadzenie punktu specjalistycznego.

Wykres nr 7. Wskazane przez respondentów działania jakie powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych w Mieście i Gminie Pleszew.

Źródło: opracowanie własne Centrum Usług Społecznych w Pleszewie na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego.

Wszystkie powyższe działania czy to bezpośrednio wspierające rodziny, czy w wymiarze ogólnym problemów społecznych powinny być organizowane przez gminne i powiatowe instytucje. Interdyscyplinarność działań według respondentów gwarantuje współpraca szczególnie pomiędzy takimi instytucjami jak Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie, Centrum Usług Społecznych, Komendę Powiatową Policji w Pleszewie, placówki oświatowe i instytucje kultury.

W ostatniej serii pytań zapytano respondentów jak oceniają zasoby i możliwości Miasta i Gminy w zakresie wspierania rodzin. Czy oferta jest wystarczająca, czy może wymaga rozszerzenia.

Na pytanie czy Pana/Pani zdaniem oferta opieki w żłobkach w Gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 54,2% ankietowanych wskazało, iż oferta ta jest niewystarczająca, należy tu jednak zwrócić uwagę na fakt, iż zmniejszająca się z roku na rok dzietność będzie prawdopodobnie powodowała zwiększenie się tej bazy. Z kolei w kwestii miejsc w przedszkolach respondenci byli już zdecydowanie bardziej optymistyczni, ponieważ aż 75% z nich wskazało, iż oferta przedszkolna zaspokaja potrzeby mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew.

Ponad 90% respondentów uznaje, iż oferta kulturalna w Gminie jest dobra lub bardzo dobra. Natomiast 58,3% ankietowanych za niewystarczające uznali funkcjonowanie i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia i jest to wynik nie odbiegający znacznie od oceny oferty zdrowia w skali kraju.

6. Obszary problemowe

Dokonując analizy wskazanych powyżej danych zastanych, a także wyników przeprowadzonej ankiety, wyraźnie zaznacza się obszar, w którym powinny zostać podjęte działania w zakresie wspierania rodzin w Mieście i Gminie Pleszew. Są to w szczególności obszary tzw. miękkie z zakresu budowania kompetencji rodziców, a należą do nich w szczególności:

- a) działania w ramach wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- b) działania w zakresie profilaktyki i edukacji dla rodzin,
- c) koordynowanie działań instytucji i organizacji działających w środowiskach rodzin, zwłaszcza tych dysfunkcyjnych, tu szczególna rola Centrum Usług Społecznych jako koordynatora tych działań,
- d) działania w obszarze pracy nad zaburzeniami funkcjonowania rodzin wynikającymi z takich problemów jak: ubóstwo, uzależnienia, przemoc domowa, brak kompetencji rodzicielskich.

7. Adresaci Programu

Adresatami niniejszego Programu są wszystkie rodziny z Miasta i Gminy Pleszew, w szczególności rodziny przeżywające trudności opiekuńczo – wychowawcze względem dzieci, zagrożone ubóstwem zmagające się z bezrobociem, problemem uzależnienia oraz rodzin dotkniętych przemocą.

Program obejmuje całokształt działań z rodziną, poczynając od profilaktyki, osłony i ochrony rodzin, poprzez interwencję w sytuacjach kryzysowych. Jego interdyscyplinarność polega na kompleksowym podejściu do rodzin, zarówno przez wsparcie dające poczucie bezpieczeństwa socjalnego, jak i finansowego poprzez działania terapeutyczne i wspierające.

8. Cele, zadania i wskaźniki ich realizacji

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Pleszew w stwarzaniu optymalnych warunków do dobrego wychowywania dzieci w ich rodzinach biologicznych. Celem jest również wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych tak, aby w konsekwencji poprawić sytuację tych rodzin i zapewnić prawidłowy rozwój dzieci w tych rodzinach.

Ustalono cztery cele szczegółowe Programu:

1. Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz wzmocnienie rozwoju rodzin.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodzin oraz poprawa sytuacji materialnej rodzin.

3. Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz podejmowanie działań w sytuacjach kryzysowych.
  4. Rozwój kadr działających w systemie opieki nad rodzinami oraz profilaktyka.
- W ramach realizacji celów szczegółowych opracowano zakres konkretnych działań oraz wskaźników realizacji.

Tabela nr 20. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 1.

Cel nr 1	Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz wzmacnianie rozwoju rodzin
Zadania do realizacji	1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez wywiady środowiskowe, pracę socjalną, konsultacje ze specjalistami
	2. Świadczenie wsparcia w formie asystenta rodziny
	3. Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin z dziećmi
	4. Świadczenie usług społecznych dla rodzin z dziećmi
	5. Świadczenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin (w tym prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, mediacyjnego)
Realizatorzy	CUS Pleszew, NGO, szkoły, Dom Kultury, Biblioteki, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
Zakładany efekt	Poprawa funkcjonowania rodzin w sferze opiekuńczo – wychowawczej
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba wywiadów „w rodzinach”, liczba rodzin objętych asystenturą, liczba rodzin, które skorzystały ze wsparcia w ramach usług społecznych oraz konsultacji ze specjalistami.

Tabela nr 21. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 2.

Cel nr 2	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodzin oraz poprawa sytuacji materialnej rodzin
Zadania do realizacji	1. Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia w formie świadczeń rodzinnych, stypendium szkolnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń z pomocy społecznej
	2. Zapewnienie wsparcia dzieciom w przedszkolach i szkołach w formie jednego gorącego posiłku
	3. Wsparcie w ramach uzyskania możliwości uzyskania lepszych warunków lokalowych poprzez udział w posiedzeniach komisji ds. przydziału mieszkań socjalnych
Realizatorzy	Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie, Pleszewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o.
Zakładany efekt	Poprawa sytuacji materialnej oraz warunków socjalno – bytowych pleszewskich rodzin
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba rodzin uzyskujących wsparcie w ramach świadczeń oraz posiłku, kwoty wypłaconych świadczeń, liczba posiedzeń dot. przydzielania mieszkań socjalnych.

Tabela nr 22. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 3.

Cel nr 3	Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz podejmowanie działań w sytuacjach kryzysowych
Zadania do realizacji	1. Podejmowanie działań interwencyjnych
	2. Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem
	3. Współpraca z Sądem Rodzinnym oraz Kuratorami
	4. Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	5. Dostęp do pomocy w ramach Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Prześstępstwem
	6. Kierowanie do Sądu Rodzinnego wniosków o wgląd w sytuację rodziny
	7. Dostęp do pomocy psychologa, pedagoga
	8. Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy
Realizatorzy	Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, Komenda Powiatowa Policji, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Sąd Rodzinny, jednostki oświatowe z Miasta i Gminy Pleszew, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
Zakładany efekt	Zmniejszenie ilości sytuacji kryzysowych.
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta, liczba kierowanych do sądu wniosków o wgląd w sytuację

	rodziny, liczba wniosków do GKRPA, liczba osób, które skorzystały z Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem, liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie schronienia, liczba udzielonych porad, skierowań na terapię.

Tabela nr 23. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 4.

Cel nr 4	Rozwój kadr działających w systemie opieki nad rodzinami oraz profilaktyka
Zadania do realizacji	1. Wzmacnianie i rozwijanie umiejętności osób świadczących pomoc w obszarze wspierania rodziny w szczególności asystentów rodziny
	2. Współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, a także z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu
	3. Uruchomienie możliwości uzyskania wsparcia kadr w ramach superwizji
	4. Promowanie pozytywnych wzorców relacji rodzinnych
	5. Konferencje, prelekcje, dystrybucja materiałów informacyjnych
	6. Prowadzenie kampanii społecznej dotyczącej przeciwdziałaniu przemocy domowej
	7. Kampania dotycząca możliwości uzyskania pomocy w ramach Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem
	8. Utworzenie i bieżąca aktualizacja bazy usług dla rodzin
Realizatorzy	Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, Komenda Powiatowa Policji, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, jednostki oświatowe z Miasta i Gminy Pleszew, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny
Zakładany efekt	Zwiększenie potencjału i wsparcia dla osób bezpośrednio zaangażowanych do pracy z rodziną, praca nad zmniejszeniem ryzyka dziedziczenia błędnych zachowań i powielania wzorców skutkujących nieprawidłowymi postawami w rodzinach
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba szkoleń dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych, liczba przeprowadzonych kampanii na rzecz rodzin, liczba odbytych superwizji, liczba konferencji, kampanii, liczba rodzin, które skorzystały z Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem, pojawienie się bazy usług dla rodzin.

9. Podmioty współpracujące

Poza Centrum Usług Społecznych w Pleszewie, jako organu odpowiedzialnego za realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, do realizacji działań zaangażowane zostaną następujące instytucje:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Prokuratura Rejonowa,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- placówki opieki zdrowotnej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- placówki kulturalne, w tym Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna,
- Sąd Rejonowy,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Zespół Interdyscyplinarny.

Powyższe instytucje stanowią swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego wsparcia dla rodzin.

10. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań wskazanych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 będą środki własne w ramach budżetu Miasta i Gminy Pleszew, otrzymane dotacje,

fundusze pozyskane w ramach resortowych programów osłonowych oraz inne środki pozabudżetowe (projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych).

11. Monitoring i ewaluacja

Monitoring, czyli proces weryfikowania realizacji celów i postępów prowadzony będzie w sposób ciągły. Będzie on obejmował stałą obserwację zmian ilościowych i jakościowych. Podstawą weryfikacji zmian – ewaluacji, będą wskaźniki realizacji określone dla konkretnych celów Programu. Ocenie podlegać będzie skuteczność podejmowanych działań, a także wyciąganiu wniosków do planowania dalszych działań.

Podstawą corocznego monitoringu będzie składane zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, coroczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr LXXXI/703/2024 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 29 lutego 2024 r.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2021 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązkiem gminy jest opracowanie oraz realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. W celu wypełnienia tego obowiązku powstał Gminy Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2024-2026, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Istotą Programu jest wsparcie rodzin z trudnościami w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jest to narzędzie umożliwiające wielowymiarowe oddziaływanie na rodziców, opiekunów oraz dzieci, w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych, funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym, jak również poprawy jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ma on wspierać procesy zapobiegania dysfunkcyjności rodzin oraz wskazywać możliwości przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Program powstał w odniesieniu do potrzeb Miasta i Gminy Pleszew, w związku z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.